

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

In-Cult

Kulturna blaga– Bugarska
Edukativna sekcija

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

BG_1/ Festival ruža

Festival se održava posljednje subote u maju, kada je u jeku branje ruža u dolini. Dan ima svečano-zabavni karakter. Program obuhvata: 1) Ritual branja ruža - Uključuje amaterske grupe - kumske, pevačke i plesne grupe sa autentičnim folklorom, novu Kraljicu ruža i 6 malih pratilaca. U vrtovima ruža turistima se pruža prilika da učestvuju u procesu; 2) Povorka Kraljice ruža - Počinje od ružičnjaka, prolazi ulicama grada Karlova i stiže do centralnog trga, gde se na posebnoj bini nastavlja kulturni program; 3) Odmor u dolini ruža - Uključuje svečano otvaranje i bogat folklorni program; 4) Demonstracija ekstrakcije ružinog ulja i degustacija proizvoda od ruže - U Istorijskom muzeju u gradu, pred gostima i građanima se prikazuje proces vađenja ružinog ulja s početka prošlog veka; 5) Srećno dečje popodne - Kao inovativni događaj, organizuje se dečiji konkurs „Mini mis ruža“. Učestvuju deca uzrasta od 4 do 8 godina; 6) Praznična zabava - Ovo je večernji program kojim se završava Festival ruža u Karlovu. Za građane i goste grada priređuje se bogat i raznovrstan zabavni program.

BG_2/ Surva/Survaki

„Surva/Survaki“ je jedinstvena bugarska tradicija zdravlja i prosperitetak koja postoji od davnina do danas. Označava početak nove kalendarske godine – 1. januara. Survakane se simbolično udara po ramenima licem u leđa/licem u lice sa domaćinima koristeći survaknicu i pozivajući posebne magije za zdravlje i blagostanje za vlasnike doma i za celu njihovu porodicu. Deca su obično survakari koji prave survakane. Dobijaju perece, slatke stvari i novac. „Survaknica“ ima magičnu moć da želje učini stvarnijim. Izgleda kao: broj 8; slovo F sa zmijom kao simbolom mudrosti; 3 kruga koji izražavaju Sveto Trojstvo i održavaju zdravlje i bogatstvo u domu tokom cele godine. Napravljena je od dreva - simbola zdravlja, dugovečnosti i mudrosti. Survaknica je ukrašena crvenim koncem za sprečavanje bolesti; ovčijom vunom u raznim bojama za teranje zlih sila i bolesti, novčićima za bogatstvo, ljutim paprikama, kokicama, suvim voćem, perecama za plodnost i izobilje. Kada se proslava završi, survaknici se ostavljaju na mestima gde ih ljudska ruka ne može dohvatiti. Reči survakarija su, na primer: „Surva, surva, srećna godina, Zlatno žito u polju, Crvena jabuka u bašti, Puna kuća sa svilom, Živi – zdravi u Novoj godini!“

BG_3/ Ćirilica

Nauma, Klimenta, Angelarija, Savu i Gorazda, učenike Svetog Ćirila i Metodija, pozvao je u Bugarsku Boris Prvi, kralj Prvog bugarskog carstva, da podučavaju sveštenstvo države slovenskom jeziku i pismu. Osnovane su dve akademije u Ohridu i Preslavu. Krajem 9. veka Naum je smislio ćirilčno pismo. Pojednostavljenu verziju sa samo 44 slova (sada 30 slova) napravio je Kliment. Uprkos 500-godišnjoj turskoj dominaciji, Klimentova azbuka nije nestala. To je pomoglo očuvanju hrišćanstva i bugarske nacije i jezika. Toliko je savršeno da pišete ono što čujete, a čitate ono što vidite. Ćirilicu je koristilo 400 miliona ljudi i preko 50 jezika širom sveta. Osim u Bugarskoj, ćirilica je zvanično pismo 12 zemalja kao što su Severna Makedonija, Mongolija, Rusija, Srbija, Ukrajina itd. 15% svetske populacije obrazuje se na ćirilčnom pismu. 24. maj je zvanični praznik posvećen bugarskom pismu. Najraniji ćirilčni natpis pronađen na bugarskoj teritoriji datira iz 931. godine. 2007. godine ćirilica je postala treće zvanično pismo Evropske unije posle latinice i grčkog alfabeta.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

BG_4/ Neptunovo veče

Neptun je rimski bog mora i tekuće vode. Svake godine građani i gosti sela Rjahovo, regiona Ruse, sastaju se na obali Dunava na tradicionalnom rečnom festivalu. Na ovaj način obeležavaju kraj leta i početak jeseni. Od 1956. godine praznik su počeli da nazivaju Neptunovo veče, jer je postao deo svečanosti organizovanih za učesnike Međunarodne turističke regate na Dunavu. Ovo je najduže rečno takmičenje na svetu ove vrste. Neptunovo veče se održava na bini koja se nalazi nekoliko metara od obale Dunava. Organizatori festivala su Dom kulture Rjahovo i Dom kulture „Spoznaj sebe – 1911“. Susretu sa Neptunom prethodi pojava vodene čarobnice, koja mora pripremiti ljude za dolazak Gospodara vode. Na zalasku sunca, Neptun se sa svojom pratnjom pojavljuje iz dubine reke. Pod vođstvom vodene čarobnice, Neptun krsti odrasle i decu, dajući im imena stanovnika reke. Proslava traje do kasno uveče uz mnogo pesme, folklornih igara i igara.

BG_5/ Obredni hleb za Badnje veče

Badnje veče je noć pre Hristovog rođenja. Cela porodica se okuplja za trpezom na kojoj se nalazi neparan broj jela – 7, 9, 11. Domaćica sprema dolme punjene pirinčem, punjene suve crvene paprike, pasulj, kuvano žito, pitu od bundeve, kuvano suvo voće, kuvanu rakija i crno vino. Najvrednija hrana na trpezi je obredni hleb. Slike na hlebu zavise od glavne delatnosti domaćina i njegovih očekivanja za budućnost. Mogu se direktno odnositi na poljoprivredu (pšenica, kukuruz, njive), stočarstvo (krava, svinja, ptice), domaćinstvo (kuća, štala, pas), trgovinu (bure) i dr. U hleb se mora staviti novčić da bi sledeće godine u porodici bilo zdravlje, sreća i blagostanje. Onaj ko dobije novčić biće najsrećniji i najbogatiji od svih. Najstariji čovek izlazi da donese obredno drvo za vatru. To je debela grana od hrasta ili kruške, koja polako gori i gori celu noć. Domaćin lomi obredni hleb i daje po komad svakom članu porodice, ostavljajući jedno za životinje, a jedno za zemlju. Tada svi jedu ukusna jela domaćice. Ovako cela porodica slavi Božić oko trpeze.

BG_6/ Lazarica

U cilju očuvanja kulturno-istorijskog bogatstva regiona, Opština Slivo Pole podržava organizaciju pozorišnih predstava poput „Lazarovdena“ penzionerskih i omladinskih grupa. Lazarevdan je praznik usko vezan za Vaskrs, koji zauzima značajno mesto u bugarskim folklornim tradicijama. To je praznik prirode i mladih devojaka (Lazarki), koje posle ovog dana smeju da izlaze, vere se i udaju shodno tome. U dramskoj predstavi mlade devojke nose korpu sa jajima. Obilaze selo, ulaze u svaku kuću i pevaju pesmu za svakog člana porodice. Domaćica ih daruje hlebom sa medom, kitom cveća i novčićem - za uspeh, zdravlje i sreću. Za Uskrs im poklanja i bela jaja koja moraju da farbaju sledeće nedelje. Prvo jaje treba da bude crveno – za radost duše, drugo da bude žuto – zrna zlatna, treće zeleno – za bujne livade, a sva ostala neka budu šarena – za šarene bašte. Posle poseta, Lazari odlaze na Dunav i spuštaju vence u reku. Tada je trka. Devojka čije je venac prvi, biće sledeće godine predvodnik Lazarevog dana i prva će se udati.

BG_7/ Tradicija koja živi: Gajde u Kaloferu

Gajde prate svaki lokalni praznik. Ovaj duvački instrument je muzički amblem grada. Gajde su preko doseljenika ušle u podbalkanski grad i ustalile se kao lokalna tradicija, posebno razvojem stočarstva. U prvoj polovini HH veka majstorstvo kaloferskih gajdaša dobija široku popularnost, njihovi nastupi dolaze u fokus gramofonske industrije, radio i muzičkog folklora. Iz tog vremena datiraju i najraniji zvučni dokumenti. Prve nalazimo u ličnoj zbirci gramofonskih ploča g. Lari Vajner (SAD) – snimci Slavija Dermendžijeva, u izdanju gramofonske kuće „Favorite Rekords“ (1911.). Bio je prvi gajdaš koji je svirao „uživo“ na programu državnog radija - Radio Sofije 1936. godine. Folklorista Rajna Kacarova snimila je „u polju“ još jednog istaknutog gajdaša - Falja Cvjatkova. Slava kaloferskih gajdaša brzo je rasla. Zahvaljujući izvođačkoj delatnosti, snimateljskoj delatnosti i medijskim nastupima, donose lokalni muzički dijalekt u nadlokalne prostore, dopirući do nove publike. Gajde su i danas drag instrument za Kaloferce. Muzičari uče gajdarski zanat u porodici, veštine se prenose sa oca na sina, sa dede na unuka.